

Adresseliste

Vår dato: 16.08.2023

Vår ref.: 202312508-1 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Ekstremværet Hans - oppfølging damsikkerhet

Ekstremværet Hans har vært en stor belastning for flere damanlegg i Sør-Norge og har så langt ført til både dambrudd og evakuering. Dette brevet blir sendt til alle landets dameiere, som en påminnelse om dameiers ansvar, men retter seg spesielt mot de som er direkte berørt av "Hans".

NVE ønsker spesielt å minne om damsikkerhetsforskriftens bestemmelser om overvåking (§7-2), beredskap (§7-4) og melding om uønskede hendelser og ulykker (§7-11). Det er krav om å gjennomføre spesielt tilsyn under og etter flommer og sende en redegjørelse til NVE etter uønskede hendelser og ulykker. Beredskapsplaner skal alltid oppdateres etter store flommer og andre alvorlige hendelser.

Innledning

Ekstremværet Hans er av mange beskrevet som eksempel på hva vi har i vente framover i et endret klima. NVE har siden 2011 gitt anbefalinger om klimatilpasning ved ombygging og nybygging av damanlegg. Gjeldende anbefalinger er gitt i veileder om flomberegninger for dammer (NVE-veileder 2/2022). NVE-rapport 17/2021 gir en oversikt over norske dammers sårbarhet for økte flommer.

Damsikkerheten i Norge er generelt er god, men vi må likevel være forberedt på at det kan skje uønskede hendelser på damanlegg, spesielt under større flommer. Dambruddet på Braskereidfoss i Glomma onsdag 9. august har fått mye oppmerksomhet i media, sammen med bekymringsmeldingene om dam Trevatn i Søndre Land og dam Hellefoss i Drammenselva. Alle hendelsene førte til evakuering av mange husstander. Det har også vært andre bekymringsmeldinger om f.eks. drivgods som kunne tette flomløp og utgjøre en fare for damsikkerheten.

Mange har vært involvert i håndteringen av flommen og gjort en stor innsats for å redusere skader. Ekstremværet Hans viser hvor viktig det er å etterleve forskriftskrav om tilsyn med dammene, samt foreta jevnlig oppdatering av flomberegninger og revurdering av sikkerheten. Det er naturligvis også viktig å følge opp revurderingene fortløpende.

Oppfølging under og etter Hans

Dameiernes ansvar

Dameiere som er berørt av ekstremværet Hans må opprettholde nødvendig beredskap på damanleggene inntil den pågående flommen er over og situasjonen ved egne anlegg er avklart. Spesielt tilsyn må gjennomføres både under flommen og etter at flommen har trukket seg tilbake. Skader på dammene kan være skjult av flomvannet. Dersom skader avdekkes, må dameier vurdere behov for strakstiltak for å hindre skadeutvikling, slik at dammene tåler fremtidige flommer og andre belastninger. NVE-veileder 3/2019, kapittel 5.3 gir veiledning om gjennomføring av spesielt tilsyn under og etter flomhendelser, samt rapportering fra spesielt tilsyn.

Uønskede hendelser og ulykker ved dammer og vannveier skal rapporteres inn til NVE i samsvar med damsikkerhetsforskriften § 7-11. Frist for innsending av rapport er 3 måneder etter hendelsen/ulykken.

Eiere med dammer og vannveier i konsekvensklasse 2-4 skal ha beredskapsplaner for å håndtere uønskede hendelser og ulykker i samsvar med damsikkerhetsforskriften § 7-4. Beredskapsplanene skal alltid revideres etter ulykker og hendelser, for eksempel etter store flommer.

NVEs oppfølging

NVE har fulgt opp flere damhendelser og bekymringsmeldinger siden ekstremværet Hans startet. Det er viktig å understreke at NVE damtilsynets rolle under en slik flom først og fremst er å avklare om bekymringsmeldingene gjelder reelle faresituasjoner, og påse at dameierne håndterer de hendelsene som oppstår i samsvar med kravene i regelverket, og på en måte som bidrar til å redusere skader.

Ved større hendelser/ulykker, som dambruddet ved Braskereidfoss, må også NVE rapportere om status til Olje- og energidepartementet og andre sentrale aktører. Vi er derfor avhengig av å få tidlig varsel og følge med på utviklingen, fortrinnsvis ved løpende kontakt med VTA eller andre nøkkelpersoner hos dameier. Ved Braskereidfoss fikk vi en egen kontaktperson hos dameier (stedfortreder for VTA), som var bindeledd mellom VTA og NVEs damtilsyn. Det bidro til god informasjonsflyt, uten å belaste VTA unødvendig.

Når flommen er over, vil NVE etter hvert gjennomgå hendelsesrapporter fra de berørte eierne. Det vil også bli en egen oppfølging av de mest alvorlige damhendelsene. Videre kan det bli aktuelt å innhente informasjon fra øvrige eiere/anlegg for å få en samlet oversikt over hvordan flommen artet seg og ble håndtert, uavhengig av om det oppsto uønskede hendelser eller ikke.

Erfaringene fra Hans vil bli brukt til å vurdere behovet for endringer i regelverket, for å gjøre dammene mere robuste mot framtidige flommer. Dambruddet på Braskereidfoss indikerer at det er behov for å se nærmere på bestemmelsene som gjelder for flomluker, men det kan også være andre tema som bør belyses. Dette vil vi eventuelt komme tilbake til.

Med hilsen

Lars Grøttå
seksjonssjef

Grethe Holm Midttømme
spesialrådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.